AVİM Yorum • No: 2021 / 33 • Mayıs 2021

ERMENİ LOBİLERİNİN ETRAFINDA ŞEKİLLENEN İSTEK LİSTELERİ

Tutku DİLAVER

Analist

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Joe Bidenın 24 Nisanda yaptığı açıklama siyaset, enformasyon ve hukuk alanında sorunlara neden olabilecek ilk fitili ateşledi. Bilindiği üzere, dünyanın pek çok yerinde yaşayan diaspora Ermenileri arasındaki özel gündemli gruplar, 1915e dair Ermeni iddialarını yaşadıkları ülkelerin parlamentolarına tanıtma politikası sürdürmekteydi. Bu politikanın sonucu olarak 1960lı yıllardan beri bazı ülkenin parlamentolarında kararlar çıkartılması sağlanmıştı. Ancak özellikle Soğuk Savaş sonrasında dünyanın süper gücü haline gelen ABDnin 1915e dair iddiaları kabul etmesine çalışılmaktaydı.

Ermeni lobilerinin uzun süreli faaliyetleri sonucunda Başkan Bill Clinton döneminden itibaren ABD Başkanlarının her 24 Nisanda açıklama yapması sağlandı. ABD ile Türkiye arasındaki ilişkilere göre şekil almaya başlayan açıklamaların tonu, gidişata bağlı olarak sertleşti. 2019 yılından bu yana özellikle ABDli demokratların Türkiyeyi cezalandırma politikasındaki ısrarları, Ermeni lobisindeki şahinlerin isteklerini gerçekleştirebilmesi için bir fırsat yarattı. İlk önce Başkan Barrack Obama soykırım ile neredeyse eş anlamlı kullanılan Ermenice Meds Yeghern ifadesi kullanmaya başladı, ardından takip eden yıllarda Kongrenin her iki kanadından Türkiyeyi suçlayan nitelikte kararlar çıktı.[1] Bu tutum Türkiye ile ABD arasındaki güveni büyük ölçüde sarstı. Bidenın açıklaması bu süreçteki son adımın atılmasıydı.

AVİMde daha önce yayınladığımız yazılarda tek gündemli siyasi çıkar gruplarının Türkiyeye karşı oluşan konjonktürü nasıl kendi çıkarları çerçevesinde kullanmaya çalıştıklarından ve sorunları kökleştirdiklerinden bahsetmiştik[2]. ABDdeki Ermeni toplumunun önde gelen isimlerinden Harut Sasunyanın Türkiyedeki bir gazeteye verdiği mülakat bu kampanyayı açıkça gösteriyor. Zira Sasunyan *Ermeniler ta 60lardan 70lerden beri lobicilik yapıyor, organize oluyor, davanın peşini bırakmıyor. Yeni senatörler, yeni başkanlar, başkan adaylarını sürekli* ***eğitiyor****.****[3]*** diyerek Ermeni çıkar gruplarının dezenformasyon politikasına dair önemli bir bilgi veriyor. ABD Başkanı Joe Biden, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron gibi isimler Sasunyanın burada ifade ettiği isimlere birer örnek.

Nitekim bu açıdan Joe Bidenın 24 Nisanda yaptığı açıklama Biden ve Harrisin geçmişteki siyasi tutumlarından yola çıkarak da tahmin edilebiliyordu. Demokrat Parti, yıllardan beri Türkiyenin ABDye yeterince saygı duymadığı görüşünü savunuyordu. Bu görüş Ermeni

lobileri tarafından da besleniyordu. Sasunyan *Joe Bidenı yaklaşık 40 yıldır tanıyoruz, sonunda çalışmalarımızın* ***meyvelerini aldık***.***[4]*** ifadeleri de bu savı destekliyor.

Kafkaslarda değişen statüko ve ABD ile Fransanın bu süreçten dışlanması da Ermeni lobileri için önemli bir fırsat yaratmışa benziyor.

Uzayıp Giden Ve Pek De Gerçekçi Olmayan İstek Listeleri

Geçtiğimiz Nisan ayının son günlerinde ABDnin Azerbaycana askeri yardımlarıyla ilgili bir haber gündeme geldi. Azerbaycan'a yapılacak askeri yardım kısıtlamalarına dair muafiyet halihazırda Özgürlük Destekleme Kanunun 907. Maddesi kapsamında 2002 yılından bu yana uzatılmaktaydı.[5] Biden yönetimi de Dağlık Karabağ bölgesindeki çatışmalar nedeniyle Azerbaycan'a askeri yardımların engellenmesine yönelik kısıtlamalara getirilen muafiyeti uzattığını yönündeki kararını Kongreye iletti[6]. Tahmin edilebileceği üzere bu durum Bidena büyük yatırımlar yapan Ermeni lobisinde bir huzursuzluğa neden oldu. ABDdeki çatı Ermeni kuruluşu ANCA hemen bir açıklama yayınlayarak ABD Başkanı Bidenın 24 Nisanda yaptığı açıklamanın kendisine yüklediği sorumluk çerçevesinde hareket etmesi gerektiğini söyledi[7]. Bu kapsamda Ermeni toplumuna karşı yürütülen soykırımların sona erdirilmesi için Azerbaycana yardım gönderilmemesi gerektiğini belirtti. Ancak Antony Blinken ABD yardımlarının bölgede çatışmaya yol açmayacağını söyleyerek bu talebe olumsuz cevap verdi. Amerikan basınında bu durum ABD yönetiminin Ermenileri yüz üstü bıraktığı şeklinde yorumlandı.[8]

Birinci Dünya savaşında yaşanan trajediler hakkındaki Türkiye karşıtı Ermeni iddialarının, Dağlık Karabağda Ermenistan tarafından 30 yıl boyunca sürdürülen işgalle hiçbir ilgisi olmadığı bu konularla ilgilenen herkesin kolaylıkla fark edebileceği bir gerçek. Dolayısıyla ABDnin bu bağlamda Azerbaycana bir kısıtlama uygulaması pek mantıklı görünmüyordu.

Tam da bu noktada, geçtiğimiz günlerde yaşanan Azerbaycan-Ermenistan sınır gerginliğinden bahsetmek gerekiyor. Zira ABDnin Azerbaycana yapılacak askeri yardım kısıtlamalarına dair muafiyeti uzatma kararı almasının hemen ardından, Ermenistan Azerbaycan sınırında bir gerginlik meydana geldi. Ermeni tarafının iddialarına göre, Azerbaycan askerleri Ermenistan sınırını geçerek, burada operasyon başlattı. Azerbaycan yetkilileri tarafından yapılan açıklamalarda durumun teknik bir mesele olduğu ancak Ermenistan tarafından büyütüldüğü söylendi. Ermeni yetkililer konuyu Rusya, ABD, Fransa, AB ve KGAÖ nezdine taşıdılar.

Azerbaycan-Ermenistan sınırında yaşanan gerginliğin daha kapsamlı analiz edilmesi gerekse de, burada bahsedilen konuyla da bir ilişkisi bulunuyor. Zira Özgürlük Destekleme Kanunun 907. Maddesine göre yapılacak yardımın herhangi bir çatışmada kullanılmaması bir şart niteliği taşıyor. ABD Kongresinde son günlerde Ermeni lobilerine yakın senatörlerin yaptıkları konuşmalarda maksatlı olarak Azerbaycan saldırgan bir ülke olarak lanse edilmeye çalışılıyor[9]. Dolayısıyla Ermeni lobileri 1915 iddialarını çerçevesinde zorlama bir sebep sonuç ilişkisi kurmaya çalıştıkları yardımların engellenmesine yönelik kararı, bu kez farklı bir şekilde ABD yönetiminin önüne getirmeye çalışıyor gibi görünüyor.

Öte yandan Ermeni lobilerinin Türkiye karşıtı ortamdan yararlanarak öne sürdükleri istekler bununla da sınırlı kalacak gibi görünmüyor. Zira 19 Mayısta Avrupa Parlamentosundan (AP) çıkan tavsiye kararı Ermeni iddialarının Türkiye tarafından tanınmasını tavsiye eden nitelikte bir karara imza attı. Basına yansıyan bilgilere göre APnin raporuna bu değişikliğin eklenmesini isteyen kesim Fransa Cumhurbaşkanı Macrona yakın olan liberal grup üyeleri. Anlaşılan ABD gibi Kafkaslardaki sürecin dışında kalmaktan rahatsızlık duyan Fransa Ermeni lobilerinin etkisiyle hareket etmeye devam ediyor. Diğer yandan bu durum Ermeni lobilerinin Avrupada oluşan Türkiye karşıtı ortamı nasıl değerlendirdiğini ve körüklediğini de gözler önüne seriyor.

Ermeni lobilerinin uzun yıllardır sürdürdüğü dezenformasyon ve kurduğu stratejik işbirlikleri sayesinde, bugünkü konjonktürü kolaylıkla etkileme kabiliyetine sahip olduğu anlaşılıyor. ABD ve Fransa gibi ülkeler kısa vadede kendi çıkarlarına olduğunu düşünerek, Türkiye ile ilişkilerini 1915 olaylarına hapsediyorlar. Bu durum, NATO müttefiği ve yakın işbirliği içinde oldukları bir ülkeyle aralarındaki güveni yok edecek gibi görünüyor. Böylece, uzun vadede müttefiklik bağlarına verdikleri zarar düzeltilemeyecek bir noktaya doğru sürükleniyor. Uluslararası hukuk düzenine verilen zararlar ise daha makro boyutta sonuçların olacağına işaret ediyor.

[1] AVİM, "ABD Kongresi Ermeni İddialarının Siyasi Ve Dini İstismarında Israr Ediyor," *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, 19 Aralık 2019, https://avim.org.tr/tr/Yorum/ABD-KONGRESI-ERMENI-IDDIALARININ-SIYASI-VE-DINI-ISTISMARINDA-ISRAR-EDIYOR

[2] Tutku Dilaver, "Ermeni İddiaları İstismara Açık Mıdır?," *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, https://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENI-IDDIALARI-ISTISMARA-ACIK-MIDIR

[3] Oray Eğin, "Lobiler Savaşı," *Habertürk*, 29 Nisan 2021, https://www.haberturk.com/yazarlar/oray-egin/3055430-lobiler-savasi.

[4] Eğin, Lobiler Savaşı.

[5] Laura Kelly, "Biden waiving restriction blocking aid to Azerbaijan over Armenia conflict," *The Hill*, 5 Mart 2021, https://thehill.com/policy/international/551577-biden-waiving-restriction-blocking-aid-to-azerbaijan-over-armenia.

[6] "ABD yönetimi, Azerbaycan'a askeri yardımlara devam etme kararını Kongreye bildirdi," *Sputnik Türkiye*, 4 Mayıs 2021, https://tr.sputniknews.com/abd/202105041044424405-abd-yonetimi-azerbaycana-askeri-yardimlara-devam-etme-kararini-kongreye-bildirdi/

[7] "ANCA Chairman Challenges Dismissive State Dept. Response to Bipartisan Congressional Priorities," *Asbarez*, 19 Mayıs 2021, https://asbarez.com/202609/anca-chairman-challenges-dismissive-state-dept-response-to-bipartisan-congressional-priorities/ .

[8] Daniel Larison, "Biden arms waiver is slap in the face of Armenian-Americans," *Responsible Statecraft*, 20 Mayıs 2021,

https://responsiblestatecraft.org/2021/05/20/biden-arms-waiver-is-slap-in-the-face-of-armenian-americans/.

[9] "Members of Congress Demand Biden Zero-Out Military Aid to Azerbaijan," *Asbarez*, 24 Mayıs 2021, https://asbarez.com/202693/members-of-congress-demand-biden-zero-out-military-aid-to-azerbaijan/.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2026. "ERMENİ LOBİLERİNİN ETRAFINDA ŞEKİLLENEN İSTEK LİSTELERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 35. Mayıs 26. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENI-LOBILERININ-ETRAFINDA-SEKILLENEN-ISTEK-LISTELERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır